



27 APRIL 1967

gebaseerd op ware gebeurtenissen

MICH
NOOTEN

27 april 1967

Gebaseerd op ware
gebeurtenissen

Mich Nooten



UITGEVERIJ
VOGELVRIJ

Colofon

Eerste uitgave: April 2024

Mich Nooten

Uitgeverij Vogelvrij

Redactie: Carlie van Tongeren

Correctie: Janke Scharff

Omslagontwerp: Jesse Jeroen Unlimited

Opmaak: Bob Broeze, Kingfisher Design

ISBN E-boek: 978-90-834069-3-0

ISBN Paperback: 978-90-834069-4-7

© 2023 Uitgeverij Vogelvrij. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n).

© 2023 Uitgeverij Vogelvrij. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

Voor Erik Brey.

Naar een idee van Thom Kleiss en Haye van der Heyden, uitgewerkt door de plotgroep van Uitgeverij Vogelvrij, bestaande uit Tamara Boon, Marja en Gé West, Marjo van Lijssel en Haye van der Heyden.

Proloog

‘Misschien is het nog te moeilijk voor je.’

De kleine jongen schudde koppig zijn hoofd en starde naar de uitgevouwen kaart die voor hem op de grote tafel lag. Het was moeilijk ja, al die lijnen en die cijfertjes, maar sommige begreep hij al. Die kringeltjes naast elkaar, dat waren de bergen. En daar stonden getallen bij die vertelden hoe hoog die bergen waren. Kaarten waren heel belangrijk voor een piloot, zo had zijn vader hem uitgelegd. Zonder kaarten wist je niet waar je was en wist je niet waar je naartoe moest.

‘Dit is er eentje van vroeger. We kunnen ‘m wel voor je inlijsten, met glas ervoor. Dan kun je ‘m in je kamer aan de muur hangen. Wil je dat?’

Boris keek op naar zijn vader en knikte driftig. Natuurlijk wilde hij dat! Dan kon hij er elke dag naar kijken en elke dag iets leren. Later zou hij die kaarten helemaal begrijpen, al die lijntjes en al die cijfertjes, en dan zou hij natuurlijk ook piloot worden. De beste van de wereld, net zoals zijn vader.

1.

‘Maar dan ben je er de zevenentwintigste dus ook niet. Op zijn verjaardag!’

‘O god ja, dat is ook zo. Heel vervelend.’ Piet Brinker wreef over zijn gezicht. ‘Het probleem is alleen, ik heb al toegezegd. Het is een lucratieve klus. Het zijn bigshots uit Singapore en Japan.’

‘Die belangrijker voor je zijn dan je gezin?’

‘Natuurlijk niet.’

‘Het lijkt wel of je het erom doet. Altijd als er iets is hier, ben je weg. Je kunt er ook weleens eentje overslaan en zeggen dat je niet kunt.’

Piet Brinker keek zijn vrouw aan. Had ze gelijk? Was hij te weinig thuis? Misschien wel. ‘Ik overleg het wel met Boris. Hij mag het zeggen. Het is zijn verjaardag.’

‘En ze willen natuurlijk de beste piloot, want ze willen laten zien dat het een heel erg goed vliegtuig is, zodat die mannen er ook eentje kopen. Of een paar. En dan verdienen ze geld. Snap je?’

De kleine jongen knikte.

‘En dan ben ik er dus niet met je verjaardag. Maar ik kan natuurlijk wel een heel erg mooi cadeau voor je kopen daar. Of twee. Om het goed te maken. Wat vind jij? Moet ik gaan of niet? Jij mag het zeggen.’

Boris aarzelde geen moment. ‘Gaan,’ zei hij. ‘De beste piloot moet het doen.’

‘Je hoort het,’ lachte Piet Brinker naar zijn vrouw die verderop met haar rug naar hem toe achter het fornuis stond.

‘Ja, zo kan het ik ook,’ gromde ze. Zij lachte niet en klonk bitter. ‘Lekker makkelijk voor je.’

Brinker schudde zijn hoofd. Wat was dat toch de laatste tijd? Hij gaf haar alles wat ze nodig had. Waarom was ze zo ontevreden over hem? Hij richtte zich weer op zijn zoon van negen. ‘Misschien kan ik daar een mooie oude kaart vinden, die we dan ook kunnen inlijsten. En dan hangen we die naast die andere op je kamer,’ zei hij. ‘Straks is jouw kamer net een ouderwetse verkeerstoren. Echt heel mooi.’

‘Echt heel mooi,’ echode Boris de woorden van zijn vader en hij straalde.

Drie dagen later, op eenentwintig april 1967, verliet Piet Brinker zijn huis in De Bilt, onder de rook van Utrecht, voor een lucratieve klus naar de Filipijnen, waar hij als testpiloot een aantal vluchten zou uitvoeren die zouden laten zien dat de Fokker F27 Friendship 400 een van de beste toestellen van de wereld was. Inderdaad, het was goed dat hij ging en niet iemand anders, want geen mens ter wereld kon zo goed met het toestel omgaan als hij. Hij kon laten zien wat het kon en hoe veilig het was, in alle omstandigheden.

De vliegvelden in Europa waren natuurlijk heel wat veiliger dan die in Azië, maar hij vertrouwde zoals altijd op zijn deskundigheid, talent en ervaring. Testpiloot Piet Brinker kon bij wijze van spreken opstijgen en landen op een harde akker of een verwaarloosd voetbalveld.

Hij kon niet vermoeden wat hem daar te wachten stond.

2.

Het was iets geeks waar Boris zich elke keer weer over verbaasde: héén was echt een stuk langer dan terug. Heel raar, want dat was natuurlijk niet zo, dat wist hij ook wel. Was het misschien omdat de weg héén een beetje omhoogliep en terug een beetje omlaag? Dan zou het zo lijken omdat het naar het dorp toe zwaarder fietsen was dan weer naar huis. Hij had dat een tijdje geleden aan zijn vader gevraagd, of het dorp misschien hoger lag, en die had gezegd dat dat niet zo was en toen hij het twee dagen later nog eens vroeg, hadden ze het samen opgezocht op een kaart en bleek het inderdaad niet zo te zijn. Het dorp en dus ook de melkboer lagen precies even hoog als hun huis. Hoe mensen dat konden meten, begreep Boris niet, maar als het op een kaart stond zou het wel zo zijn. En toch was het dus naar de melkboer toe een stuk langer fietsen dan terug. Dat was gewoon zo.

‘Zo voelt het,’ had zijn vader gezegd. ‘Ik herken dat wel. Maar je gevoel heeft niet altijd gelijk. Dat zie je maar weer.’

Het was zo, zo voelde het. Aan de rechte weg langs de brede sloot, met aan beide kanten die dunne bomen, kwam geen einde, leek het wel, en het was elke keer alsof hij steeds maar niet dichterbij het dorp kwam, totdat hij er dan opeens toch was. Alsof hij met fiets en al een sprong had gemaakt.

En zo ging het vandaag ook. Hij kon al zien dat er in de winkelstraat vlaggen buiten hingen, rood-wit-blauwe vlaggen, soms met een lange oranje sjaal eraan. De mensen waren blij vandaag, wist Boris, want er was net die ochtend een prinsje geboren. Het was feest in het hele land. Hij begreep wel dat het leuk was als er weer iemand geboren werd, maar waarom iedereen zo blij werd van een nieuw prinsje, begreep hij dan weer niet zo goed. Ze kenden die mensen daar in dat paleis toch helemaal niet? En zijn vader zei trouwens ook dat de koningin die moeder was geworden heel rijk was en dat toch alle mensen uit Nederland haar geld moesten geven. Heel raar. Waarom zou je rijke mensen geld geven? Dat hebben ze toch al?

Hij zette zijn fiets in het rek tegenover de nieuwe supermarkt. Eigenlijk ging hij veel liever daarheen, omdat je daar alles kon kopen en er een heel schap met snoep, chocola en koekjes was, maar zijn moeder wilde geen melk van de supermarkt.

‘Melk koop je bij de melkboer,’ zei ze altijd, soms wel zes keer achter elkaar. ‘Het woord zegt het al.’

Toen hij de winkel van de melkboer binnentrad, merkte hij meteen dat er iets aan de hand was. De mensen die in de winkel stonden en omkeken, vielen meteen stil toen ze hem zagen en staarden hem aan. Wat was dat nou? Waarom deden ze dat? En waarom zeiden ze niks?

‘Goedemiddag melkboer,’ zei Boris tegen de melkboer, zoals hij dat van zijn vader geleerd

had. Zo deed je dat als je ergens binnenkwam. Netjes goedemiddag zeggen. Of goedemorgen natuurlijk, als het ochtend was.

‘Jongen toch.’ De melkboer schudde zijn hoofd en keek hem aan alsof hij bijna ging huilen. ‘Heb je het nog niet gehoord?’

‘Ja hoor. Er is een prinsje geboren,’ zei Boris, toch wat geschrokken door de sfeer in de winkel. Was dat nu opeens iets ergs? Hij begreep er niks van.

‘Van je vader. Het was net op de radio.’

‘O god, hij weet het nog niet,’ zei mevrouw Van de Veer, die op het gemeentehuis werkte en die daar stond met haar dochter Margje van dertien, die vorige week een nieuwe fiets had gekregen, wat iedereen in het dorp wist. ‘Wat verschrikkelijk.’

Even gebeurde er helemaal niets. De mensen keken naar hem en zwegen en ook de melkboer zei niets meer. Waarom niet? Wat was er aan de hand? Waarom zei niemand iets? ‘Wat is er met mijn vader?’ vroeg Boris.

‘Hij is dood,’ zei Margje met een harde stem. ‘Neergestort met zijn vliegtuig. Op de Filipijnen. En het was zijn schuld. Het was op het nieuws.’

Boris keek haar aan. Vreemde ogen had ze, vond hij. Grijs en blauw en erg groot. Zoals in een tekenfilm. Raar meisje. Waarom zei Margje zoiets? Dacht ze dat ze grappig was of zo?

Van hoe het verderging bij de melkboer herinnerde Boris zich even later al niets meer. Er was nog van alles gezegd door allerlei mensen, maar het was niet tot hem doorgedrongen. Hij

hoorde het gewoon niet. Hij had zijn twee flessen melk gekregen, was naar buiten gegaan en had ze vastgebonden op zijn bagagedrager, met zijn jas eronder zodat ze niet kapot konden stoten als hij door een kuil in de weg zou fietsen.

Daarna ging hij weer op weg naar huis. Toen hij een blik over zijn schouder wierp, zag hij dat mensen hem nakeken. Opeens was hij belangrijk, omdat er heel ver weg iets ergs met een vliegtuig was gebeurd? Vreemd.

Onderweg dacht hij aan wat er tegen hem gezegd was. Zijn vader was dood? Dat kon natuurlijk niet, dat moest een vergissing zijn. En dan ook nog door een ongeluk dat zijn schuld was? Dat was het bewijs dat het verhaal niet klopte. Zijn vader was de beste piloot van de wereld, dat wist iedereen en hij maakte geen fouten. Hij was altijd ergens op de wereld aan het vliegen en daarom kon hij het zo goed. En dan nu opeens dood? Alsof dat zomaar kon. Wat een raar verhaal. Waarom zeiden die mensen dat? Helemaal niet leuk.

Deze keer duurde de weg terug naar huis heel erg lang en heel erg kort tegelijk. Onderweg dacht hij van alles in zijn hoofd terwijl hij nergens aan dacht. Het was alsof er allemaal vlinders door zijn hoofd fladderden, waardoor hij nergens aan kon denken. Maakte hij iets mee wat hij echt meemaakte of bedacht hij dit allemaal? Hij wist het even niet meer.

Toen hij binnenkwam met in iedere hand een fles melk, zat zijn moeder in de kamer te huilen. Ze verborg haar gezicht in haar handen en haar

lichaam schokte heen en weer. Boris keek ernaar.

‘Ik heb de melk,’ zei hij. Hij tilde de flessen de lucht in en opende als vanzelf zijn handen. Het ging helemaal vanzelf. Met een enorme klap spatten de twee melkflessen op de marmeren vloer uit elkaar en meteen lag er een zee van wit en glas aan zijn voeten. Echt een grote plas was het en er zaten overal witte spetters. Op de bank, op het kleed en zelfs op de gordijnen.

‘Het is jouw schuld!’ schreeuwde zijn moeder, die opeens woedend opsprong. ‘Jij hebt gezegd dat-ie moest gaan! Wat nou beste piloot van de wereld? Hij heeft zich dood gevlogen!’

En toen opeens kwamen er tranen. Hij voelde ze zo uit zijn ogen stromen en over zijn wangen glijden. Alles om hem heen werd wazig en vloeibaar. Zijn vader was dood. Hij was echt dood. Dat betekende dat hij hem nooit meer zou zien, dus ook niet soms, zoals hij gewend was. Nee, nooit meer.

3.

De dagen die volgden beleefde Boris als een boze droom. Er kwamen steeds vreemde mensen langs die hem allerlei vragen stelden, en bekenden die zijn schouders aanraakten, over zijn haar streelden en met tranen in hun ogen eindeloos naar hem keken. Als hij alleen was, voelde hij verdriet, in gezelschap van al die mensen niet. Het was alsof ze het van hem afpakten door de manier waarop ze zich gedroegen. Ze maakten er een toneelstuk van, waar hij een hoofdrol in speelde, terwijl hij daar echt niet om gevraagd had. Hij gaf daarom steeds korte antwoorden op elke vraag die ze hem stelden, liet ze kijken en maakte dan zo snel mogelijk dat hij wegkwam. Om dan heel wild op zijn kamer op het drumstel dat hij een half jaar eerder van zijn vader had gekregen te gaan zitten rammen. Nu opeens mocht hij dat wanneer hij maar wilde. Dat was daarvóór niet. Toen mocht hij alleen 's middag een uurtje, omdat het zoveel lawaai maakte.

Zijn moeder zei dagenlang bijna niks en was bezig met van alles, met papieren en lange gesprekken aan de telefoon. Ze hilde niet meer, maar haar gezicht stond strak en het was net of haar ogen steeds niets zagen en ver in de verte staarden.

In de avonden kwam ze even bij hem op zijn bed zitten, vlak voordat hij ging slapen, en zei ze van alles over de dood en het leven en ging

ze opeens ook allerlei dingen zeggen over de tuin en zo. Over het bloeien van bloemen en het groeien van planten. Hij begreep er niet veel van, wachtte tot ze vertrokken was, deed dan meteen zijn lampje uit en probeerde in slaap te komen, wat meestal wel lukte. Hij was steeds erg moe, terwijl hij niet wist waarvan. Behalve drummen en mensen ontlopen deed hij overdag helemaal niks.

Op school werd Boris behandeld alsof hij een geest was. Dat ook nog. Als hij de klas binnenkwam, viel er een stilte en stapte iedereen een paar passen naar achteren, alsof ze niet te dicht bij hem wilden zijn. Waarom deden ze dat? Waarom werd je als er iets ergs met je gebeurde door iedereen nog eens extra gestraft?

Tijdens de les keek de meester vaak even met een bezorgd gezicht zijn kant op, alsof hij bang was dat hij uit zijn bankje was gevallen of zo. Boris dook dan snel in zijn schrift. Hij wilde die blik niet, dat medelijden waar hij niks aan had, hij haatte het.

Tijdens het speelkwartier stond hij alleen op het schoolplein. Iedereen keek steeds naar hem, zei dan snel en stiekem iets tegen iemand anders, die weer iets terug fluisterde, maar niemand kwam naar hem toe. Zelfs zijn vrienden niet. Waren het wel zijn vrienden? Hij wist het even niet meer. Hij wist niks meer. Hij was er eigenlijk helemaal niet, daar waar hij was. Zijn leven was een film geworden. Hij keek er alleen maar naar.

Iets van een week later was er een rare, stille begrafenis. Er was een kist uit de Filipijnen

gekomen, waar zijn vader in lag, zeiden ze, maar die bleef dicht. Boris mocht hem niet zien.

‘Beter van niet,’ zei een man met een uniform aan, die de middag daarvóór lang met zijn moeder had zitten praten. Zou het wel waar zijn dan? Lag zijn vader wel in die kist? Of was het weer een toneelstukje? Wie kon hij nog vertrouwen? Zijn moeder? Boris twijfelde.

Er waren in het zaaltje waar de kist stond met de foto van zijn vader erop allemaal ernstig kijkende mensen, die om de beurt naar voren liepen en iets zeiden of iets voorlazen. Wat het was drong niet tot Boris door. Het waren allemaal woorden waar je niks aan had, wist hij. Wat heb je aan wat de mensen zeggen? Zijn vader was dood en straks werd er een kist begraven in de grond. Dat mooie glimmende hout, ze gooiden er straks gewoon aarde overheen en dat was dat. Wat bloemen erop en klaar. Wat gaan we morgen doen, jongens? Is er nog iemand jarig of zo?

Ook later aan het graf gingen mensen nog iets zeggen en het werd Boris bijna te veel. Iedereen deed zo netjes en praatte zo zacht en beleefd. Hij wilde door ze heen schreeuwen, krijsen, huilen en ze zelf die kuil in duwen, maar hij deed niets. Zijn armen en benen waren slap, zijn hoofd was zwaar. Hij stond er maar en keek naar de vogels in de lucht, die op weg waren naar iets. Naar wat eigenlijk? Die konden ook goed vliegen.

Na al het gedoe en al die praatjes was er iets te drinken in een ander zaaltje, moest hij naast zijn moeder gaan staan en kwamen alle mensen langs om hem een hand te geven of als ze hem

goed kenden te kussen of te omhelzen. Hij vond het iets verschrikkelijks, het ergste van alles eigenlijk. Hij haatte al die mensen, allemaal, maar kon niets anders doen dan zich helemaal van alles en iedereen afsluiten en ze hun gang laten gaan. Glimlachen of beleefd zijn, dat hoefde nu gelukkig niet. Hij was namelijk zielig en dan hoefde je niks en mocht je zo ongeveer alles.

Daarna werd er nog met een klein groepje thuis in de voorkamer gezeten en werd er zelfs nog door iemand een paar keer gelachen om iets. Boris hield het niet uit en vertrok al snel naar zijn kamer. Zijn drumstel raakte hij toch maar even niet aan. Al dat lawaai zou op zo'n middag toch wel een beetje gek zijn, vond hij. Bij de dood hoorden stilte en gefluister.

Twee dagen later ging hij weer naar school en begon iedereen gelukkig wel weer een beetje normaal tegen hem te doen. Blijkbaar was hij alweer aan het genezen van zijn besmettelijke ziekte. Dat ging dus best snel.

Maar het was niet waar. Hij genas niet. Er zat een gat in zijn lijf, hij voelde zo waar het zat. Daar zo half in zijn maag. Daar zat een lege maar heel strak opgeblazen ballon. Zoiets. Hij kon het niet anders bedenken. Het was een lege, grote, harde, opgeblazen ballon die veel ruimte innam.

En die ballon bleef. Hij wende eraan, maar hij bleef.

4.

Het was nauwelijks een maand later dat Boris te horen kreeg dat hij na de zomer naar een internaat in Zeist zou gaan.

‘Ik voel me gedwongen voor mezelf te kiezen,’ zei zijn moeder met blauwe lippen van de wijn. ‘Ook om financiële redenen natuurlijk.’

Hij knikte. Hij wist niet wat financiële redenen waren, maar ze had vast gelijk.

‘Ik moet gewoon opnieuw beginnen,’ zei ze, met tranen in haar stem. ‘Ik heb geen keus.’

‘Je moeder heeft het zwaar,’ zei zijn oom Marcel, die speciaal gekomen was om erover mee te praten en geen blauwe lippen maar een blauwe tong had. ‘We moeten ook aan haar denken.’

‘Wat is een internaat, oom Marcel?’ vroeg Boris hem even later, toen zijn moeder buiten in de tuin was.

‘O, maar dat is heel leuk. Daar wonen allemaal jongens bij elkaar en ze eten samen en ze maken samen huiswerk en ze raken bevriend met elkaar. Ik wed dat je daar vrienden krijgt met wie je over vijftig jaar nog omgaat.’

Vijftig jaar. Daar kon Boris zich niks bij voorstellen. Over vijftig jaar zou hij zestig zijn, veel ouder dan zijn vader nu geworden was. Dat kon niet, dat ging niet gebeuren. Nee, misschien kon hij wel vrienden worden met iemand daar, maar dat was dan maar voor een tijdje. Een paar

jaar of zo. Hoogstens. En trouwens, waarschijnlijk wilden ze hem helemaal niet. Wie wilde nou vrienden zijn met een jongen die geen vader meer had?

In het begin dacht hij niet over dat internaat na – na de zomer, dat was nog een eeuwigheid van hem verwijderd – maar omdat zijn moeder en alle andere mensen om hem heen er nogal moeilijk over deden, begon het na verloop van tijd toch wel een beetje vervelend te kriebelen. Was dat misschien helemaal niet zo leuk, zo'n internaat? Hij sliep dan dus niet meer in zijn eigen bed? Dat was echt wel een nadeel. En hij kon toch wel zijn drumstel meenemen? Hij durfde het niet te vragen.

‘Het valt heel erg mee,’ zei een neef die hij nooit eerder gezien had en opeens langskwam omdat hij ook op een internaat had gezeten. ‘In het begin is het wel rot, maar daarna gaat het wel.’

‘Als je het moeilijk hebt, zijn er mensen die je op kunnen vangen. Die zijn daar speciaal voor,’ legde oom Marcel uit.

‘En je hebt een eigen kamertje,’ sprak zijn moeder plechtig. ‘Ik heb gezegd dat dat noodzakelijk is. Mijn zoon is iemand die graag een eigen kamer heeft.’

Boris vroeg zich de rest van de dag af wat voor jongens liever geen eigen kamer wilden. Misschien waren die bang in het donker of zo, of ze wilden altijd iemand hebben om tegen te praten. Was hij niet zo? Was hij een bijzonder geval? Door wat dan?

Na een paar weken werd er niet meer over het internaat gesproken en begon het mooie weer. Ook zonder zijn vader was de lente al langzaam aan het overgaan in de zomer. Steeds was er wel iets waardoor Boris aan hem dacht: ze konden niet meer samen over de dijk lopen en ze konden niet meer in de oude houten roeiboot gaan roeien op de plas, wat ze wel eens gedaan hadden als hij een paar dagen thuis was. En steeds zag hij roofvogels die zijn vader dus nooit meer zou kunnen zien. Wel gek. Alsof je je ogen dichtdeed en dan nooit meer open. Waar was je eigenlijk als je dood was? Je lichaam zat onder de grond, maar waar was je zelf? Of was je alleen maar je lichaam? Boris kwam er niet uit. Het leven en vooral de dood waren een mysterie voor hem. Zijn vader was er niet meer, nu toch alweer een tijdje, en alles ging gewoon door. Alsof er niets gebeurd was. Hoe kon dat?

Op school ging het die laatste maanden voor de vakantie niet zo goed. Hij lette vaak niet op, maar dat vonden ze opeens helemaal niet erg. Hij kreeg voor niets meer op zijn donder en strafwerk was er ook nooit meer bij.

‘Dat is omdat je vader dood is,’ zei zijn vriend Roel. ‘Dan mag je alles en hoef je niks. Maar dat maak je maar één keer mee, want je hebt maar één vader. Dus geniet er maar van.’

‘Ik zou liever willen dat hij nog leefde,’ vond Boris.

En zijn vriend was het met hem eens. ‘Mijn vader is wel best vaak behoorlijk vervelend,’ stelde hij, ‘maar ik heb het er toch niet voor over. Dat hij doodgaat, bedoel ik.’

Eigenlijk zou Boris moeten blijven zitten, werd hem verteld door oom Marcel, maar ze hadden gepraat met de meester en met de nieuwe school die bij het internaat hoorde en het kwam wel goed, dacht iedereen. Met wat extra aandacht en lessen zou hij daar het volgende jaar de zesde klas kunnen doen en dan daarna ook meteen door kunnen gaan naar de brugklas van het net nieuwe systeem. Boris hoorde het aan en haalde zijn schouders op. Hij had geen idee waar dat allemaal over ging.

‘Hoelang moet ik daar dan blijven?’ vroeg hij aan zijn moeder.

Alleen je schooltijd,’ antwoordde zij. ‘Maar dat gaat heel snel, maak je geen zorgen. En in de vakanties kom je thuis en ook best vaak in het weekend. We zien wel hoe het loopt.’

Ze zag er de laatste tijd anders uit dan vroeger. Wel mooi, vond hij. Ze maakte haar wimpers zwart met iets wat ze mascara noemde, had rode lippen en liep op hakken en in mooie jurken. Ze dronk veel wijn en rookte ook de hele tijd. Daardoor leek ze net een vrouw uit een film. Was dat echt zijn moeder? Ze was opeens zo anders. Boris durfde soms niks tegen haar te zeggen, omdat het net was of ze iemand anders was geworden.

De zomer die kwam was vreemd; fijn en niet fijn tegelijk. Het was prachtig weer de hele tijd en dat was heerlijk, maar hij zat best vaak alleen en wist dan niet zo goed wat hij moest doen. Roel was heel lang met vakantie en het was nog steeds alsof andere kinderen niet zo graag meer

met hem om wilden gaan, nu zijn vader dood was. En ook dat werd hem uitgelegd door oom Marcel: 'Ze weten niet zo goed wat ze tegen je moeten zeggen. Ze zijn er verlegen over. Daar kan jij niks aan doen.'

Hij was dus vaak alleen en soms ging hij zelfs in zijn eentje in de oude roeiboot het water op. Een beetje eng vond hij dat wel, omdat er regelmatig motorboten langsvoeren en dan kwamen er golven en was hij bang dat hij zou omslaan, maar dat gebeurde niet.

Daar midden op het water stopte hij dan vaak met roeien, haalde hij de spanen binnen en keek hij naar boven. In de lucht waren wolken en kwam er soms een vliegtuig over, dat een dikke witte streep trok, alsof het zelf een wolk maakte. Daar in dat vliegtuig zat een piloot en die leefde nog. En hij had misschien wel een zoon en die had nog steeds een vader. Hij wel.

5.

Begin augustus brachten zijn moeder en oom Marcel Boris naar het internaat. Het eerste wat hem daar opviel was dat er bijna alleen maar mannen waren. Jongens en mannen. Alleen in de keuken en in de schoonmaak werkten een paar vrouwen en meisjes, kwam hij later achter, maar die zag je bijna nooit. De jongens daar waren de leerlingen en de mannen waren de paters, die voor de jongens zorgden en ze lesgaven in van alles. Zij droegen witte ronde boorden zonder knoopjes en hadden meestal natte lippen, zag hij. Die eerste dag deden ze heel erg aardig, maar dat had ook iets engs, alsof het niet echt was, zoals in ouderwetse sprookjes, waarin het monster eerst heel vriendelijk deed om daarna opeens je kop eraf te happen. Boris had vanaf het allereerste moment het gevoel dat de paters gevaarlijk waren, al wist hij niet waarom. Ze deden misschien te aardig. Mensen die te aardig waren kon je niet vertrouwen, had hij bedacht.

‘En dit is dan jouw kamer,’ zei pater Van Haren op die eerste dag, toen ze een klein hokje binnenstapten, waarin een kast stond, een tafeltje en een bed. Hij had alles met zijn moeder en oom Marcel besproken en zijn komst voorbereid. ‘En ik heb goed nieuws voor je: je mag je drumstel straks uit de auto halen, want we hebben een aparte ruimte gevonden waar het kan staan

en waar je mag drummen. Het kan alleen niet 's avonds, want dan moeten de jongens huiswerk maken.'

Boris keek om zich heen en kreeg het benauwd. Hij begreep dat hij elke avond daar in dat kamertje moest slapen, alleen in dat vreemde bed en tussen die kale muren. Dat was vreselijk natuurlijk. Hij kende niemand in het gebouw, zijn moeder was er niet en alle spullen die hij in zijn kamer thuis had, waren er ook niet. Dat was toch verschrikkelijk? Hij was opeens in een gevangenis terechtgekomen. Waarom? Waarom moest hij gestraft worden? Hij had zijn vader toch niet doodgemaakt?

Er bleek niets aan te doen. Toen hij begon te huilen werd er alleen maar geknikt, door zijn moeder, oom Marcel en pater Van Haren. Het was alsof ze wisten dat hij dat zou gaan doen. En het hielp niks. Er werd niet gezegd dat het dan niet doorging, nu hij opeens zo in paniek was, en dat hij weer mee naar huis mocht. Nee, zeker niet. Hij zou straks worden achtergelaten, daar op dat internaat. Dat was zeker, merkte hij.

Die eerste dag en de dagen erna maakte Boris bijna niet mee. Het was alsof hij flauwgevallen was, maar ondertussen toch kon lopen en praten. Zijn moeder en oom Marcel waren vertrokken met strakke gezichten en pater Van Haren liet hem daarna kennismaken met allemaal wilde jongens, die de hele tijd veel schreeuwden en gilden en nauwelijks naar hem omkeken toen hij even later alleen met ze was.

De eerste avonden in het vreemde, harde bed waren verschrikkelijk. Het leek alsof hij opeens

op een andere planeet woonde en alle anderen in het gebouw geen mensen waren, maar robots of buitenaardse wezens. Nooit was hij zo alleen geweest en nooit had hij geweten dat je zo alleen kon zijn.

Vrienden kreeg hij niet, die eerste weken. Er waren wel meer jongens, zag hij na een tijdje, die niet meededen met de groep schreeuwers en stilletjes in een hoekje zaten of zich verborgen achter een stripboek, maar hij voelde niet de behoefte met ze om te gaan. Dat waren de zielenpieten en daar wilde je natuurlijk niet bij horen. Ook al was je vader dood.

Het internaat wende in al die jaren nooit, maar het wende wel dat het nooit wende. En hij kreeg toch ook wel een paar vrienden. Of in ieder geval waren er een paar jongens met wie hij omging. Dus iets beter werd het wel, maar niet veel. Het was gewoon geen fijne plek, vond Boris, want het was plicht. En plicht hoorde blijkbaar bij het leven. Je moest op school zitten, je moest sporten en je moest eten, en hij had al snel een hekel gekregen aan alle drie. School was uitermate saai, bij sport ging het altijd om winnen en hij won nooit, en het eten was vies.

Ja, school was saai. Je moest stilzitten en luisteren. En dat ging bijna niet. Waarom moest hij al die dingen weten? Andere mensen wisten ze toch al? Moest iedereen hetzelfde zijn? En sport was ook niks voor hem. Hij was graag buiten, dat wel, maar dan gewoon om daar te zijn, om naar de natuur te kijken en om te zien hoe alles groeide. En dan had je dus ook nog dat eten. Dat was iets afgrijselijks daar op het internaat. Hij

kreeg meestal vieze pap, droge boterhammen met harde donkergele kaas en kapot gekookte bloemkool met nattige aardappelen. En als het dat een keertje niet was en er werd iets opgediend wat een heel klein beetje lekker was, vraten alle schreeuwers het meteen op, zodat er niks meer voor hem over was. De paters probeerden er wel voor te zorgen dat als er een keer appeltaart toe was, die eerlijk verdeeld werd, maar dat lukte nooit. Er waren altijd slimmerds met slimme trucs en als je daar iets van zei, wat Boris weleens deed, dan wisten ze het zo te draaien dat jij de schuld kreeg. Ja, het was een harde wereld daar op het internaat. Je moest vechten voor je plekje en Boris hield niet van vechten. Hij kon het niet en hij wilde het niet.

In de vakanties en lange weekends ging hij naar huis en kreeg hij alles wat hij maar wilde. Zijn moeder ging dan heel lang met hem zitten praten in de leefkuil die ze had laten maken en wilde alles weten. Te veel eigenlijk, meer dan hij te vertellen had. Ze wilde weten wat hij meegemaakt had en wat hij voelde, maar als hij dan weleens zei dat hij liever weer naar huis kwam om in zijn eigen bed te slapen, zweeg ze en stak ze altijd meteen een nieuwe sigaret op. Zelfs een keer toen de vorige nog brandde.

En ze dronk wijn. Het ene glas na het andere. Steeds vaker gaf ze hem ook een glaasje. Eerst was het wijn die vermengd was met water, later niet meer. Boris vond de smaak niet lekker, maar hij werd er wel lekker warm van en alles werd een beetje makkelijker, leek het wel. De wereld was zachter en vrolijker als je een wijntje op had,

merkte hij.

Op een bepaald moment had zijn moeder opeens een nieuwe man, die Archibald heette en nogal rijk was. Hij nam haar en Boris in de vakanties en lange weekends vaak mee uit eten in dure restaurants en dan mocht hij alles bestellen wat hij maar wilde. Vier cola's achter elkaar, dat mocht gewoon.

Archibald was wel aardig, vond Boris, maar bleef toch een vreemde voor hem. Hij was lief voor zijn moeder en zij was daar blij mee, zag hij, en dat was goed natuurlijk. Was ze zijn vader vergeten? Misschien wel. Het leven gaat door, zei ze vaak en dat was natuurlijk ook zo. Het leven ging door, tenzij je dood was. Dan natuurlijk niet.

En zo vergingen de jaren en groeide hij op. Hij was gewend geraakt aan hoe de situatie was en deed wat hij moest doen. Het was zijn leven. Hij had het gekregen zonder dat hij erom gevraagd had en hij moest er zelf iets van maken. Dat zei iedereen altijd, dus dan zou het wel zo zijn. Hij moest er iets van maken. Maar wat dan? Piloot worden? Nee, dat durfde hij echt niet meer. Hij wilde wel drummer worden, maar zijn moeder en Archibald vonden dat niet zo'n goed idee.

'Een onzeker bestaan, jongen,' zei Archibald. 'Geen droog brood mee te verdienen en je maakt muziek terwijl iedereen erdoorheen staat te praten. Ik zou het niet doen.'

Omdat hij op school eigenlijk best goeie cijfers haalde, zei iedereen dat hij moest gaan studeren. Dus dat ging hij dan maar doen.

Studeren. Erg aantrekkelijk klonk dat niet.

6.

In 1977 ging Boris studeren in Utrecht. Niet dus omdat hij dat wilde of omdat hij iets ambieerde, maar omdat iedereen die het atheneum had afgemaakt dat deed. Je was het verplicht aan je intelligentie, zeiden de mensen tegen hem, en je moest toch wat, zei hij tegen zichzelf.

Het voor altijd verlaten van het internaat was gepaard gegaan met allerlei tegenstrijdige gevoelens.

Het was in de eerste plaats toch een gevangenis geweest, waar hij altijd had moeten vechten voor zijn plekje en zichzelf had moeten forceren om ervoor te zorgen dat hij niet de pispaal of de outcast werd. De regels in een kudde jonge mannen waren nou eenmaal streng en onverbidde-lijk: wie zich niet liet zien, bestond niet, en wie zich niet liet gelden, werd genegeerd en buiten-gesloten. In de loop der jaren was hij daaraan gewend geraakt en omdat hij op een bepaald moment tot de oudere leerlingen behoorde, was het ook allemaal veel gemakkelijker geworden. De pesters konden zich afreageren op de jonkies en lieten hem met rust.

Ook de voortdurende opstand tegen de autoriteit van de paters Jezuïeten was een tweede natuur geworden. Dat hoorde er gewoon bij. Je kon ze haten en bespotten en dat leverde de geïnterneerden, zoals ze zichzelf vaak expres noemden, een gevoel van onderlinge

kameraadschap op. Je kon over ze roddelen en sommigen kon je zelfs chanteren, omdat ze weleens met hun friemelige vingers aan je dijbeen zaten. En omdat ze wisten dat je daar misschien weleens iets over zou kunnen zeggen tegen iemand, deden ze dingen voor je die ze anders niet zouden doen: hogere cijfers dan verdiend geven bijvoorbeeld, of toestaan dat je later thuiskwam dan de regels voorschreven.

Zo was hij in de loop der jaren toch terechtgekomen in een structuur die hij kende en waar hij enigszins controle over had. Hoe zou het zijn om vrij te zijn? De gedachte eraan vervulde hem met blijdschap en nervositeit tegelijk. Kon hij wel alleen leven? Hoe was het buiten de gevangenis? Kon hij er wel iets van maken? Erg veel vrouwen had hij er niet in.

Archibald, die nog altijd de genereuze vriend van zijn moeder was, wist een stacaravan op een park aan de rand van de stad voor hem te regelen, waar hij zolang kon verblijven, tot hij ergens een kamer had gevonden, in een studentenhuus of zo. Met wat oude meubels die her en der opgescharreld werden, richtte hij het eerste eigen plekje van zijn leven in, opgewonden en angstig tegelijk. Een nieuw leven. Ongelofelijk.

Over de post schreef Boris zich in voor de studie musicologie, zonder er iets van af te weten. Het ging over muziek en muziek was leuk. Toch? Dat inschrijven ging erg gemakkelijk. Hij werd zonder problemen en onmiddellijk toegelaten en kreeg een dikke envelop met allerlei informatie en instructies toegestuurd, die hij steeds maar

niet openmaakte, om de een of andere reden. Dat moest nog eens, dat kwam wel een keer, rustig aan. Eerst even genieten van de vrijheid.

Het alleen zijn beviel hem wel, maar de overgang was groot. Al die jaren had hij dag en nacht mensen om zich heen gehad en nu opeens was er niemand meer. Hij was alleen en helemaal op zichzelf aangewezen.

7.

Er waren er meer van het internaat die in Utrecht een studie gingen doen en die werden dan vaak – zo ook zijn vriend Roel – lid van het corps aan het Janskerkhof. Boris wilde dat niet. De gedachte aan weer een groep schreeuwende neanderthalers waarin hij zich helemaal opnieuw zou moeten bewijzen, stond hem tegen en joeg hem meer angst aan dan de dreigende eenzaamheid. En bovendien: dat waren rechtse ballen en dat was hij toch niet? Hij had lang haar dat tot zijn schouders reikte en dat hadden kakkers niet.

Het eerste jaar van zijn nieuwe leven bracht hij daarom hoofdzakelijk alleen door in zijn nieuwe oude stacaravan, waar hij overdag een beetje op zijn drumstel zat te rammen en 's avonds aan de drank ging. De dikke envelop bleef ongeopend en er kwam in de loop der maanden nog meer post van die faculteit bij, die er ongelezen bovenop werd gelegd. Voor die studie was nog even geen tijd. Boris wist niet eens waar het gebouw was waar de colleges werden gegeven.

Waarom hij niet in actie kwam, wist hij zelf ook niet. Misschien had hij zich alleen maar ingeschreven omdat het zo hoorde of omdat hij vermoedde dat zijn moeder en haar Archibald aan zijn hoofd zouden gaan zeuren als hij dat niet had gedaan. Hij kreeg een bescheiden toelage waar hij gemakkelijk van kon leven, aangezien hij bijna niks uitgaf en dat geld had hij natuurlijk

wel nodig. Schuldig voelde hij zich niet: dat een jongeman van zijn leeftijd nog even een beetje de kat uit de boom keek en niet meteen aan de slag ging, was normaal. Dat deden er zoveel.

Van vriend Roel hoorde hij steeds allemaal wilde verhalen over het corps en hoe het er daaraan toe ging. 'Kom volgend jaar ook, het is echt lachen, man.'

Boris schudde zijn hoofd. 'Niks voor mij.'

Totdat hij toch een keertje meeinging, omdat dat mocht, en hij in die sociëteit bleef hangen tot zes uur de volgende ochtend, dat een paar dagen later nog eens deed en weer een paar dagen later nog eens. Het was wel degelijk leuk daar. Er was vrijheid en je had snel vrienden daar. Er waren geen regels en geen paters en de enige autoriteit die er was, bestond uit een groepje iets oudere jongens in driedelig grijs pak, die altijd dronken waren en alles goed vonden.

En er werd daar ook muziek gemaakt. Was hij een drummer? Hartstikke goed. Kom erbij. Er waren allerlei kleine orkestjes en bandjes waar hij aan kon meedoen. Van harte welkom. Hoe heette hij? Boris Brinker? Brinker dus, want je noemde elkaar daar bij je achternaam. Hij heette daar dus opeens net als zijn vader.

Zonder de dikke envelop en al die dunnere die onverstoorbaar bleven komen, te openen, bleef Boris student en werd hij een jaar later lid van het corps. Al snel was het zijn leven. Hij verliet de stacaravan en nam intrek in een uitermate vies studentenhuis. Hij speelde toen al vast in een coverbandje waar hij wat mee

verdiende en aanzien door kreeg. Als muzikant was je iemand. Op de feestjes waar ze voor ingehuurd waren, voor een beetje geld of vrij drinken, werden hem tijdens het spelen dan ook regelmatig beloftevolle glimlachjes van artistieke meisjes toegeworpen en ging er zelfs na afloop ook weleens eentje met hem mee naar zijn vieze kamer in het vieze huis.

‘Sorry voor de troep,’ zei hij dan. ‘Ik ben meestal in de kroeg.’

Hoewel hij wat het andere geslacht betrof onervaren en verlegen was en bleef, kwam ‘het’ er dan meestal toch wel van. Dat hoorde zo.

‘Wat ben je mooi,’ was een van zijn vaste en oprecht gemeende complimenten, als ze zich naakt aan hem openbaarden.

Vreemde zaak eigenlijk, bedacht hij: vrouwen waren al zo mooi en ze maakten zich dan nog mooier met mascara en rood gestifte lippen en zo. Mannen waren toch een stuk minder esthetisch en zij deden daar helemaal niks aan.

Vaak was hij zo dronken dat de vrijpartij een beetje langs hem heen ging. Hij kon zich ook niet zo goed voorstellen dat iemand hem begeerde of toekomst in hem zag, zodat hij bij voorbaat al besloten had dat het maar voor een keertje was. Alsof het om een vergissing ging.

Omdat het leven kort was, verbleef hij op een bepaald moment zo ongeveer elke dag op de sociëteit, waar hij niet zelden de laatste was die vertrok. Heerlijk vond hij het daar in die constant alcoholische roes, zo met de gordijnen naar de buitenwereld gesloten. Buiten was het onveilig

en koud en werd er van alles van je gevraagd en geëist, binnen niet. De drank maakte alles nog steeds zacht, vriendelijk en uitbundig.

En hij kon er wat van. Hij dronk tot hij niet meer kon en nam er dan nog een paar, wat hem aanzien gaf en een reputatie. Volgens de vrienden die hij inmiddels ruimschoots gemaakt had, was het legendarische hoogtepunt die keer dat hij onderweg naar huis even was gaan liggen in het kunstwerk dat voor de stadsschouwburg stond en daar uren later volledig ondergesneeuwd maar zeer ontspannen in wakker werd. Een legendarische actie, vond iedereen. Door zijn wilde levensstijl en onverzadigbare drankzucht was hij iemand geworden tegen wie opgekeken werd. Dat was Brinker, zo was Brinker, dan moest je Brinker hebben.

Hoewel iemand nog weleens refereerde aan de beroemde crash op de Filipijnen, bestond zijn vader nauwelijks meer voor hem. Hij was iemand uit een grijs verleden geworden. Over ouders werd op het corps sowieso zelden gesproken. Zij foerageerden meestal de noodzakelijke geldstroom en daarom moest er soms even rekening met ze gehouden worden, maar alleen maar daarom. En soms hadden ze een status, omdat ze van adel waren, een hoge baan hadden of dus omdat ze spectaculair aan hun einde waren gekomen. En zo had Brinker er dus nog iets aan: hij was die zoon van die dramatisch omgekomen piloot. In late dronken uurtjes werd er weleens naar gevraagd en werd ademloos naar zijn relaas geluisterd. De oorzaak van de

crash was onduidelijk, vertelde hij dan, hoewel er gesuggereerd werd dat het toestel verkeerd beladen was geweest, wat vreemd was omdat het om een demonstratievlucht ging. Hoewel er hier en daar in de artikelen die over het ongeluk verschenen waren, gesteld werd dat het om een zogenaamde *pilot error* ging, was dat natuurlijk onzin, stelde hij ferm. De geleerden waren het er niet over eens geweest en een vliegtuigmaatschappij gaf nou eenmaal altijd graag de piloot de schuld, omdat het dan niet aan het te verkopen toestel lag. De toehoorders knikten altijd dat ze het met hem eens waren en sloegen hem op zijn schouders. Hij had al het een en ander meegemaakt in zijn leven.

Dat was wat er nog over was van Piet Brinker.

Soms, als hij dronken alleen zat, voelde Boris toch nog iets in zijn lijf wat hem pijn deed. Alsof er een kanker in zijn buik zat. Hij wist dat het angst en verdriet tegelijk was, maar koos ervoor dat gevoel te negeren en nam dan nog maar een fris, helder biertje.

De jaren verstreken en de studententijd zonder studie gleed Boris als zand door de vingers. Zijn toelage was door Archibald al een flinke tijd geleden stopgezet en Brinker hield zich rommelig in leven met een uitkering en soms wat zwart geschnabbel in de marge. Opeens vertrokken zijn vrienden van de sociëteit en verdween zijn bandje naar banen, huwelijken en buitenland en begon hij op een oude lul te lijken die bleef hangen in zijn eigen verleden. Er kwamen natuurlijk altijd wel weer nieuwe vrienden en

nieuwe collega's in de muziek, maar dat was toch anders. De gouden jaren waren voorbij. Moest hij ook verder en door? Ja, dat moest hij, maar het kwam er niet van. De ene dag volgde op de andere en zo ging het ook met de weken, de maanden en de jaren. Er was geen plan en er kwam geen plan. Boris leefde niet, maar liet zich leven en nam aan wat hem gegeven werd. Zelf kwam hij niet in actie. Hij kon het gewoon niet.

Verder lezen?



Benieuwd naar het hele verhaal en wil je verder lezen?

KLIK DAN OP DE ONDERSTAANDE LINK

<https://uitgeverijvogelvrij.nl/boek/?id=27-april-1967>

Over Uitgeverij Vogelvrij

Uitgeverij Vogelvrij publiceert boekjes, zowel in fysieke vorm als digitaal, met de lengte en de amusementswaarde van speelfilms, die beogen net zo toegankelijk te zijn als audiovisuele producties. De boekjes hebben vaak minder tekst dan een standaardroman en kunnen voorzien zijn van plaatjes, foto's, tekeningen of audio- of videofragmenten, die zelfs in het geval van een papieren boek met QR-codes op een smartphone of een tablet direct beluisterd en bekeken kunnen worden. Lezen en kijken of lezen en luisteren.

Uitgeverij Vogelvrij wil inspelen op een nieuwe wereld en kiest ervoor meer een contentfabriekje in het algemeen dan alleen een uitgever van boeken te zijn. Het gaat om het opbouwen van een fonds van verhalen en formats, uitgegeven als boekjes en daardoor auteursrechtelijk beschermd, die vaak in basis geschikt zijn voor een audiovisuele productie, ten behoeve van media die de behoefte hebben aan een constante stroom van content.

Informatie over de uitgeverij en/of deze titels is ook te vinden op de website www.uitgeverijvogelvrij.nl of kan per mail worden opgevraagd: info@uitgeverijvogelvrij.nl.

Let op: digitale edities zijn veel milieuvriendelijker en veel goedkoper dan papieren versies.

Op onze website kost elk e-boek maar 4 euro. En voor 25 euro heb je er zelfs 12. Het voordeel van e-boeken is dat je ze kunt lezen op een e-reader, maar ook op een smartphone, een laptop of een tablet. Nog afgezien van de enorme aanslag die papieren boeken doen op het milieu heeft digitaal lezen naast de gunstige prijs nog veel meer voordelen: je kunt lezen in het donker, je hoeft geen zware boeken mee te slepen, je kunt gemakkelijk passages of namen opzoeken en je kunt de letters groter of kleiner maken.



UITGEVERIJ
VOGELVRIJ